

Poštnina plačana v gotovini

ŠTEVILKA 1

LETNIK XXXVIII

NARODNI GOSPODAR

GLASILO ZADRUŽNE ZVEZE V LJUBLJANI

V LJUBLJANI, DNE 15. JANUARJA 1937

VSEBINA: Kriza in zadružništvo v številkah. — Kmečka zaščita. — Konjunktura drugod in pri nas. — Kmetijsko zadružništvo na Luksenburškem. — Zvezine objave. — Gospodarstvo. — Davki in takse.

Priloga „Narodnega Gospodarja“ štev. 1, I. 1937.

Za vsa objavljena vabila, pri katerih ni izrecno drugače določeno, velja določba: Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, se vrši pol ure kasneje na istem mestu in pri istem dnevnem redu drugi občni zbor, ki veljavno sklepa ne glede na število navzočih članov.

Redni občni zbor Kmetijske nabavne in prodajne zadruge v Braslovčah, r. z. z. o. z., se vrši dne 31. januarja 1937 ob 13. uri v zadružnih prostorih. Dnevni red: 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Odobritev računskega zaključka za l. 1936. 3. Volitev nadzorstva. 4. Poročilo o izvršeni reviziji. 5. Slučajnosti.

Redni občni zbor Hranilnice in posojilnice v Cerkljah ob Krki, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 24. januarja 1937 ob 2. uri popoldne v uradnih prostorih. Dnevni red: 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Potrditev računskega zaključka za l. 1936. 3. Odpis rezerve za kritje neveljavnih delnic Zadružne gospodarske banke. 4. Slučajnosti.

Redni občni zbor Splošne kmetijske nabavne in prodajne zadruge Novo mesto, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 1. februarja 1937 v gostilni Zabret v Novem mestu ob 13. uri z naslednjim dnevnim redom: 1. Otvoritev in pozdrav načelnika. 2. Čitanje in odobritev zapisnika. 3. Poročila načelstva in nadzorstva. 4. Odobritev letnega računa. 5. Odcepitev strojnega oddelka in ustanovitev nove strojne zadruge. 6. Volitev načelstva in nadzorstva. 7. Slučajnosti.

Občni zbor Zadružne elektrarne v Pirničah, r. z. z. o. z., se vrši dne 31. januarja 1937 ob 14. uri v šoli s sledečim dnevnim redom: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Poročilo

načelstva in nadzorstva. 3. Odobritev računskega zaključka za l. 1936. 4. Slučajnosti.

Občni zbor Kmetijske zadruge na Rakeku, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 31. januarja 1937 ob 14. uri v prostorih Josipine Steržaj. Dnevni red: 1. Prememba pravil. 2. Odobrenje računskega zaključka za l. 1936. 3. Volitev načelstva. 4. Volitev nadzorstva. 5. Slučajnosti.

Občni zbor Mlekarske zadruge za Slovenjgradec in okolico v Slovenjgradu, r. z. z. o. z., se vrši dne 31. januarja 1937 ob 9. uri dopoldne v Zadružnem domu. Dnevni red: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora in revizijskega poročila. 2. Poročilo načelstva. 3. Poročilo nadzorstva. 4. Poročilo tajnika. 5. Slučajnosti.

Občni zbor Sirarske zadruge v Stari Fužini v Bohinju, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 7. februarja 1937 ob 13. uri popoldne s sledečim dnevnim redom: 1. Čitanje zapisnika o zadnjem rednem občnem zboru. 2. Čitanje revizijskega poročila. 3. Poročilo načelstva. 4. Poročilo nadzorstva. 5. Odobritev računskega zaključka za l. 1936. 6. Potrditev sejnega sklepa o produkciji mlečnih izdelkov za tekoče leto. 7. Slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v št. Lovrencu, r. z. z. n. z., se bo vršil v nedeljo 31. januarja 1937 ob 1/8 dopoldne v šolskem poslopju. Dnevni red: 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Odobritev računskega zaključka za leto 1936. 3. Revizijsko poročilo. 4. Slučajnosti.

Občni zbor Strojne zadruge, r. z. z. o. z., v št. Lovrencu na Dol. se bo vršil v nedeljo, dne 7. februarja 1937 ob pol 8. uri dopoldne v šolskem poslopju. Dnevni red: 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Odobritev računskega zaključka za leto 1936. 3. Revizijsko poročilo. 4. Likvidacija zadruge. 5. Slučajnosti.

NARODNI GOSPODAR

GLASILO ZADRUŽNE ZVEZE V LJUBLJANI

Člani Zadružne zveze dobivajo list brezplačno. Cena listu za nečlane po 25 Din na leto, za pol leta 1250 Din. — Cena inseratov po dogovoru. — Izhaja 15. dne vsakega meseca. — Rokopisi se ne vračajo.

Kriza in zadružništvo v številkah.

Kriza, ki kakor mora tlačiti vse naše gospodarstvo, se odraža tudi v statistiki, kolikor pač morejo suhe številke dati izraza stiski, ki tlačiti naše gospodarsko življenje.

Zadružna zveza v Ljubljani je izdala statistiko o poslovanju svojih članic v letu 1935. Ako primerjamo podatke o poslovanju zvezinih zadrug v tem letu s podatki iz prejšnjih let, se vidi, da kriza ne samo da ni začela ponehavati, ampak da se je celo poostrila. Treba bo izrednih sredstev, da se posledice kolikor mogoče omilijo in da si

zadružništvo zopet pridobi prejšnje zaupanje in tako svoje sile zopet postavi v službo ljudstva.

V naslednjem podajamo nekaj primerjav iz leta 1929, ko krize še ni bilo, s podatki iz naslednjih let. Pripominjamo pa, da obsega zvezina statistika tudi poročila o nekaterih hrvatskih zadrugah izven dravske banovine. Da dobimo popolnejšo sliko o razmerah v Sloveniji, smo podatke o hrvatskih zadrugah izločili iz naših primerjav, tako da se številke v naši razpravi nanašajo na zvezine članice samo v Sloveniji.

Članstvo.

Leto	Pri posojilnicah			Pri nekreditnih zadrugah			Skupaj		
	Število zadrug	Število poročil	Število članov	Število zadrug	Število poročil	Število članov	Število zadrug	Število poročil	Število članov
1929	304	301	90.528	251	234	45.685	555	535	136.213
1930	315	314	96.610	277	252	49.040	592	567	145.650
1931	323	318	100.340	307	280	50.579	630	598	150.920
1932	323	323	109.338	322	290	52.483	645	613	161.821
1933	326	325	95.981	327	325	52.048	653	650	148.029
1934	325	324	91.984	324	315	53.600	649	639	145.584
1935	323	323	88.914	325	320	48.400	648	643	137.314

Na eno posojilnico je prišlo povprečno članov: 297 v letu 1929, 306 v letu 1930, 315 v letu 1931, 338 v letu 1932, 295 v letu 1933, 285 v letu 1934 in 275 v letu 1935.

Podobno upadanje članstva se kaže tudi pri nekreditnih zadrugah, pri katerih je odpadlo povprečno na eno zadruogo: 197 članov v l. 1929, 194 v l. 1930, 180 v l. 1931, 181 v l. 1932, 160 v l. 1933, 170 v l. 1934 in 151 v l. 1935.

Promet.

Naslednji podatki o prometu, ki so ga dosegle zadruge v posameznih letih, svedočijo zadostno, kako zelo je učinkovala kriza na združno delovanje.

Pri nazadovanju prometa so kreditne zadruge prizadete mnogo bolj nego ostale, ker se kriza javlja predvsem pri denarstvu. Promet pri posojilnicah je padel v l. 1935 nasproti l. 1929 malo manj kakor za dve tretjini. Od tega prometa odpade znaten del na prepise in če bi se moglo statistično ugotoviti, koliko od celokupnega prometa odpade še na prepise, bi bile številke še bolj porazne.

Nekreditne zadruge pri upadanju prometa niso prizadete tako hudo kakor posojilnice, vendar je tudi pri njih promet nazadoval skoro za polovico.

V posameznih letih je promet znašal (v tisočih dinarjev):

Leto	Pri posojilnicah	Pri nekreditnih zadrugah	Skupaj
1929	3.749.596	1.636.315	5.388.838
1930	3.682.733	1.751.593	5.434.127
1931	3.225.974	1.292.856	4.518.831
1932	2.506.422	1.129.309	3.635.731
1933	1.560.036	1.085.851	2.645.887
1934	1.594.635	983.028	2.577.663
1935	1.526.190	898.841	2.425.031

Pri posojilnicah obstoji promet pretežno na eni strani v vplačilih na hranilne vloge, na vloge v tekočem računu in v vplačilih na povrnjena posojila; na drugi strani tvorijo promet izplačila hranilnih vlog, izplačila danih posojil in izplačila v tekočem računu.

Prejemki, ki so jih imele posojilnice od vplačanih hranilnih vlog, vlog v tekočem računu in od povrnjenih posojil, so bili v posameznih letih sledeči (v tisočih dinarjev):

Leto	Prejete hran. vloge	Povrnjena posojila	Vloge v tek. rač.	Skupaj
1929	454.296	118.695	363.986	916.977
1930	425.449	126.673	360.791	912.915
1931	362.606	122.319	300.195	785.120
1932	249.612	102.458	233.532	585.603
1933	194.064	80.411	162.526	437.001
1934	187.348	117.954	148.724	454.026
1935	181.736	61.616	199.945	443.295

Na drugi strani izkazujejo izdatki pri posojilnicah kot izplačila hranilnih vlog, izplačana posojila in kot izplačila hranilnih vlog v posameznih letih sledeče vsote (v tisočih dinarjev):

Leto	Dvignjene hran. vloge	Dana posojila	Izplačila v tek. rač.	Skupaj
1929	295.162	166.939	410.965	873.066
1930	336.111	123.293	371.411	830.815
1931	350.881	141.160	313.088	805.130
1932	291.352	70.780	217.075	579.207
1933	283.721	57.411	158.172	449.304
1934	208.730	99.788	139.187	447.705
1935	187.847	42.648	195.263	425.758

Najbolj občuten je padec pri dotoku novih hranilnih vlog, saj je bil leta 1935 dotok novih za približno 58% manjši kakor l. 1929. Vplačila v tekočem računu so bila l. 1935 sicer nekoliko višja kakor l. 1934 in 1933, vendar kažejo v primeri z l. 1929 še vedno veliko nazado-

vanje. Vsota povrnjenih posojil je skoro za polovico manjša kakor l. 1934 ali kakor l. 1929. Posledica okolnosti, da se je dotok novih sredstev tako zmanjšal, se kaže v tem, da so mogle posojilnice v l. 1935 dovoliti le majhen znesek novih posojil, štirikrat manj kakor l. 1929.

Znesek izplačanih hranilnih vlog izkazuje vsoto nekaj nad 187 milijonov dinarjev. Ta vsota pa bi bila varljiva, če bi se mislilo, da so bile te vloge izplačane v gotovini; velik del hranilnih vlog je bil izplačan le v prepisih. Gotovo bi bila vsota izplačanih vlog znatno višja, če bi imele posojilnice na razpolago več gotovine. Isto velja tudi glede izplačanih posojil, katerih se je v letu 1935 izplačalo približno za 74% manj kakor leta 1929.

Promet je nazadoval pri kmečkih posojilnicah v mnogo večjem obsegu kakor pri mestnih. L. 1935 je znašal promet pri kreditnih zadrugah v avtonomnih mestih (v tisočih dinarjev): v Ljubljani 192.595, v Celju 488.524, v Mariboru za 328.671 in v Ptujju 128.519, skupaj torej 1.137.709.000, dočim odpade na vse posojilnice po ostalih krajih le 388.481.000 Din. Hranilnih vlog je bilo pri posojilnicah v omenjenih štirih mestih l. 1935 vplačanih 150.814.681 Din, pri vseh drugih pa le 50.922.858 Din. Kreditne zadruge v označenih štirih mestih so l. 1935 izplačale hranilnih vlog 125.189.060 Din; vse druge pa samo 62.657.765 Din. Dolžniki so posojilnicam v omenjenih štirih mestih leta 1935 povrnili posojil za Din 27.687.455, pri vseh ostalih posojilnicah pa samo 33.729.225 Din. Novih posojil so dale kreditne zadruge v naštetih mestih v l. 1935 za 21.710.554 Din, vse posojilnice po ostalih krajih pa samo 20.938.175 Din. Zakaj navajamo te številke neko-

liko podrobneje? Zato, ker se iz njih vidi, da je podeželske posojilnice in njihovo zaledje — kmeta — kriza veliko hujše prizadela kakor mestne posojilnice, katerih članstvo se rekrutira v večji meri iz uradniških, trgovskih in obrtnih krogov. Dohodki kmečkega stanu so nesorazmerno bolj padli kakor dohodki meščanskih slojev. Da so podeželske posojilnice zašle v veliko bolj neugoden položaj kakor mestne, je v nemali meri pripisovati nesrečnemu reševanju razdolžitve kmetov, kajti tako zvana kmečka zaščita je izpodkopala zaupanje v kmečke posojilnice in uničila kmetu in njegovim denarnim organizacijam ves kredit.

Nabavne (konsumne) zadruge so krizo manj občutile kakor posojilnice. V posameznih letih so znašali (v tisočih dinarjev):

Leto	Prejemki za prodano blago	Izdatki za nakup blaga
1929	67.137	61.585
1930	70.373	72.248
1931	68.020	65.745
1932	59.215	51.790
1933	65.227	52.901
1934	75.185	75.182
1935	54.184	51.053

Mlekarske zadruge so imele v posameznih letih sledeči promet (v tisočih dinarjev):

Leto	Prejemki za prodano blago	Izdatki članom za mleko
1929	8.847	7.905
1930	9.340	7.885
1931	8.981	7.846
1932	10.725	9.764
1933	7.577	6.646
1934	6.379	5.766
1935	7.425	6.369

Do konca l. 1951 se je držal promet mlekarskih zadrug precej stalno na isti stopnji, l. 1952 kaže znaten napredek, l. 1953 in 1954 izkazuje znatno nazadovanje, l. 1955 izkazuje zopet majhno izboljšanje.

Zadružne elektrarne izkazujejo naslednji promet (v tisočih dinarjev):

Leto	Prejemki za blago in tok	Izdatki
1929	1.696	1.201
1950	948	950
1951	1.245	958
1952	1.117	769
1955	856	628
1954	446	550
1955	854	1.549

Obrtne zadruge so imele sledeči promet (v tisočih dinarjev):

Leto	Prejemki za prodano blago	Izdatki za blago
1929	54.901	52.191
1950	28.078	34.502
1951	58.161	48.469
1952	40.610	44.975
1955	54.255	52.640
1954	42.608	45.575
1955	55.509	50.400

Promet ostalih zadružnih skupin kakor živinorejskih, vinarskih, stavbinskih in vodovodnih zadrug, kakor tudi zadrug, ki spadajo v skupino raznih, je bolj malenkosten in izkazuje večinoma tudi nazadovanje.

Bilančno stanje

Posojilnice. Izpremembe v posameznih postavkah bilančnega stanja pri Zvezi včlanjenih posojilnicah v letih

1929—1955 kaže naslednja tabela (v tisočih dinarjev):

a) A k t i v a

	1929	1950	1951	1952	1955	1954	1955
Gotovina	11.495	12.155	10.961	6.277	6.111	8.171	7.585
Posojila	549.959	459.665	482.620	454.552	452.292	412.518	594.885
Menična posojila	54.862	17.421	15.080	12.587	11.450	9.850	10.548
Akt. tek. rač.	246.566	245.476	255.590	251.556	244.198	251.246	225.661
Naložbe	515.072	521.218	285.751	280.218	276.696	272.175	275.762
Inventar in nepremičnine	22.878	27.175	54.816	56.548	59.075	45.152	45.512
Zaostale obresti	7.285	9.180	15.575	11.765	10.628	16.756	24.867
Ostala aktiva	15.615	7.542	16.144	18.501	14.596	14.524	15.509
Izguba	5	88	248	45	599	241	74

b) P a s i v a

Hranilne vloge	902.451	988.675	1.001.857	966.518	926.697	904.156	899.207
Pas. tek. rač.	55.289	54.587	45.878	45.895	59.208	54.568	29.971
Izpos. in ost. pas.	17.677	25.854	29.458	22.506	28.645	29.028	50.576
Deleži	1.042	1.108	1.220	1.217	1.557	1.565	1.580
Rezerve	21.945	26.896	50.610	52.591	56.666	58.165	56.900
Dobiček	5.055	4.799	5.529	5.501	2.946	2.158	1.966

Primerjava izprememb posameznih postavk med aktivi kaže, da se je vsota gotovine manjšala od leta do leta vse do l. 1934, ko je nekoliko narastla, dočim je v letu 1935 zopet padla. Od tod izhaja, da je bila likviditeta denarnih sredstev od leta do leta slabša. Posojila kažejo naraščajočo tendenco do l. 1931, odtlej pa se zopet manjšajo in so v l. 1935 dosegla najnižje stanje. Novih posojil kreditne zadruga niso mogle dajati, vsaj v znatnejši meri ne, nasprotno so jih morale izterjavati, da so mogle nekoliko ugoditi najnujnejšim zahtevam vlagateljev. Menična posojila so padla celo za več nego dve tretjini. Nazadujočo tendenco kažejo tudi aktivni tekoči računi. Naložbe niso znatno nazadovala, toda ne zaradi tega, ker posojilnice niso potrebovale naloženega denarja, ampak zato, ker je bil velik del naložb zamrznjen in zaradi tega nedostopen. Vrednost lastnih nepremičnin se je podvojila, ker je bila marsikatera posojilnica prisiljena na dražbi prevzeti posestva svojih dolžnikov, da bi se ubranila prevelike izgube. Zelo je narastla vsota neplačanih obresti, kar je v zvezi s slabim gospodarskim položajem in z izvajanjem kmečke zaščite.

Med postavkami, ki jih obsegajo pasiva, vzbude posebno pozornost pred

vsem hranilne vloge. Enako kakor posojila so tudi hranilne vloge naraščale do leta 1931, ko so dosegle impozantno višino ene milijarde. Od tedaj naprej so stalno nazadovale in so l. 1935 padle na stopnjo, ki je za 100 milijonov nižja nego je bilo najvišje stanje. Kakor smo že omenili, bi bil upadek še mnogo večji, če bi bile mogle posojilnice lažje priti do svojih naložb. Mnoge zvezine posojilnice (doslej 180) so bile prisiljene zaradi varstva pred vlagatelji zateči se pod zaščito. Pasivni tekoči račun izkazuje v zadnjih letih znatno upadanje, nasprotno izkazujejo narastek izposojila. Izmed lastnih sredstev kažejo deleži le majhno zvišanje, nasprotno so rezervni zakladi vsa leta razen v poslednjem dokaj naraščali. Doseženi poslovni dobiček izkazuje v posameznih letih vedno manjše zneske, deloma ker se je poslovanje skrčilo, deloma ker je obrestna mera za posojila nazadovala, pa tudi zato, ker je bilo vedno več odpisov dubioznih terjatev.

Nabavne in prodajne zadruge. Za kreditnimi zadrugami zavzamejo najvažnejše mesto nabavne in prodajne (konsumne) zadruge, o katerih podaja statistika za l. 1929 do 1935 sledečo sliko (v tisočih dinarjev):

a) A k t i v a

	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935
Gotovina	339	223	295	345	304	299	336
Zaloga blaga	16.729	14.239	14.012	13.466	10.850	12.392	8.998
Dolžniki	6.151	7.814	6.901	6.590	7.949	5.380	5.420
Premičnine	911	994	897	826	885	788	722
Nepremičnine	2.999	3.542	3.027	2.661	2.580	2.546	2.429
Naložbe	430	155	264	237	320	372	717
Ostala aktiva	2.017	1.837	1.663	886	600	412	4.382
Izguba	125	324	235	257	270	158	471

b) P a s i v a

	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935
Upniki	8.589	8.882	7.926	6.589	6.407	6.109	5.354
Izposojila	15.846	12.487	11.073	8.948	7.756	7.722	6.889
Ostala pasiva	1.287	2.774	2.821	3.706	3.364	2.919	6.129
Deleži	523	543	619	693	718	657	703
Rezerve	4.767	5.118	5.571	5.304	5.285	4.860	4.232
Dobiček	691	424	286	228	230	128	215

V teku krize se je poslabšal tudi gospodarski položaj konsumnih zadrug: izgube rastejo, poslovni dobiček je vedno manjši. Razveseljivo pa je, da so se terjatve do dolžnikov v zadnjih 2 letih precej znižale. Zadruge so si tudi prizadevale, da zmanjšajo blagovne zaloge. S tem v zvezi so znatno padle tudi terjatve, ki jih imajo do zadrug. upniki. Ravno tako so se precej znižala tudi izposojila.

Na ta način so si zadruge prihranile mnogo stroškov za obresti. Če moramo vendar govoriti o poslabšanju položaja konsumnih zadrug, je treba vzrok

za poslabšanje iskati tudi v davčni zakonodaji, ki je tem zadrugam od leta 1934 dalje nalagala huda davčna bremena.

Mlekarske zadruge. Kar smo pisali v svojih pripombah k statistiki mlekarskih zadrug za l. 1933, velja v polnem obsegu tudi za kasnejši dve leti. Že iz podatkov o prometu se je videlo, kako neurejene in nestalne so bile razmere, v katerih so delovale mlekarske zadruge. Ista nestalnost se pojavlja tudi v podatkih o bilančnem stanju v posameznih letih, ki nam podajajo sledečo sliko (v tisočih dinarjev):

a) A k t i v a

	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935
Gotovina	42	62	81	89	95	130	97
Zaloga blaga	907	446	1.137	481	661	605	534
Dolžniki	589	651	860	924	1.105	1.245	1.225
Premični inventar	581	680	1.004	1.139	1.112	744	466
Nepremičnine	929	1.132	820	968	854	828	1.126
Naložbe	326	390	396	437	338	315	268
Ostala aktiva	147	82	57	332	187	295	324
Izguba	40	93	106	257	247	303	185

b) P a s i v a

	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935
Upniki	874	500	1.270	1.200	1.079	1.178	978
Izposojila	931	853	1.115	1.346	1.522	1.414	1.600
Ostala pasiva	90	285	96	118	66	40	138
Deleži	200	213	212	202	316	200	179
Rezerve	1.119	1.437	1.666	1.625	1.485	1.521	1.252
Dobiček	328	250	130	93	137	114	59

Posebno so značilni podatki o blagovnih zadrugah v posameznih letih. Tako vidimo, da je bila vrednost zaloge v l. 1950 padla nasproti prejšnjemu letu več nego za polovico, v naslednjem letu 1951 pa se je bila zvišala za 151% nasproti letu 1950, potem je zopet silno padla, a v zadnjih letih kaže neko ustaljenost. Boleča postavka so dolžniki, ki od leta 1950 dalje nepretrgoma rastejo in so se od tedaj pomnožili za polovico. Te razmere niso zdrave in utegnejo privedi mlekarske zadruga v težaven položaj. Zadruga bodo morale poizkusiti vse, da se razmere v tem oziru zboljšajo, ker jim sicer prete od te strani občutne izgube. Ker dolžniki ne izpolnjujejo svo-

jih obveznosti do zadrug, so zadruga prisiljene same najemati posojila. Zato se vsota izposojil stalno zvišuje. S tem se večajo bremena, ki jih morajo zadruga nositi v obliki obresti od izposojil. Na vsak način bodo morale zadruga z večjo odločnostjo pritiskati na odjemalce, da bodo prevzeto blago plačevali bolj točno. Potem tudi ne bo toliko nepotrebnih poslovnih izgub.

Zadružne elektrarne. Podatki, ki osvetljujejo gospodarske uspehe zadružnih elektrarn, kažejo, da je tudi tem zadrugam šla trda.

Za posamezna leta izkazujejo zadružne elektrarne sledeče postavke v svojih bilancah (v tisočih dinarjev):

a) A k t i v a

	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935
Gotovina	57	68	48	55	56	58	64
Zaloga blaga	194	246	221	198	154	120	68
Dolžniki	594	665	777	627	478	349	400
Premič. inventar	1.612	1.724	661	908	279	495	108
Nepremičnine	1.822	2.118	3.087	2.814	2.135	1.850	2.078
Naložbe	309	300	139	124	152	192	145
Ostala ktiva	512	582	455	287	151	76	177
Izguba	96	—	88	48	587	58	295

b) P a s i v a

	307	287	225	317	187	159	256
Upniki	3.261	3.541	2.994	2.574	1.742	1.447	1.314
Izposojila	17	21	18	45	406	55	25
Ostala pasiva	1.255	1.595	1.501	1.522	1.101	1.029	1.005
Deleži	295	494	865	761	551	786	751
Rezerve	85	164	54	44	27	15	24
Dobiček							

Dolžniki, ki so se prejšnja leta manjšali, so zadnje leto zopet narastli, ker člani težko plačujejo prispevke za porabljeni tok. Izguba je v l. 1935 nesorazmerno visoka. Izguba je bila zelo visoka tudi l. 1935; nastala je bila pri štirih zadrugah, od katerih sta bili dve

stopili v likvidacijo. Posledica teh zgub je, da rezervni fondi ne naraščajo v polvoljnem obsegu. Ugodno pa je pri teh zadrugah, da so odplačale razmeroma dosti izposojil. Nasprotno ne dela dobrega vtisa, da se zmanjšuje stanje deležev.

Obrtne zadruge. Pri obrtnih zadrugah se ne opažajo tako velike izpremembe v bilančnem stanju, kakor pri drugih zadrugah.

V letih 1929—1935 je bilančno stanje obrtnih zadrug razvidno iz naslednjega pregleda, ki navaja podatke za posamezna leta (v tisočih dinarjev):

a) A k t i v a

	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935
Gotovina	255	241	204	275	181	271	550
Zaloga blaga	16.787	16.467	14.502	15.605	14.747	14.681	15.818
Dolžniki	11.149	11.265	15.961	12.942	10.496	10.885	10.715
Premični inventar	4.732	3.010	4.814	6.551	4.159	5.087	2.681
Nepremičnine	12.144	12.798	10.719	8.567	9.958	7.204	10.174
Naložbe	5.828	6.082	1.515	540	849	665	698
Ostala aktiva	989	1.168	1.019	1.559	1.227	1.155	711
Izguba	5	39	557	571	170	77	92

b) P a s i v a

	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935
Upniki	8.924	9.547	12.052	11.269	7.490	7.574	8.896
Izposojila	40.028	38.500	51.558	27.961	50.150	27.102	28.254
Ostala pasiva	405	188	197	1.451	806	246	576
Deleži	1.215	1.242	1.272	1.545	1.592	1.250	1.545
Rezerve	1.109	1.518	1.755	1.846	1.792	1.675	1.848
Dobiček	412	276	258	156	118	160	101

Vrednost blagovnih zalog v posameznih letih ne kaže bistvenih izprememb. Ravno tako kažejo tudi številke o stanju terjatev nasproti dolžnikom precejšnjo stalnost. Pač pa so zelo nazadovale naložbe, ki so se v primeri z letom 1929 znižale za več nego 5 milijonov dinarjev. Dolgovi zadrug njihovim upnikom so bili najvišji l. 1931, med tem

ko so l. 1935 padli skoraj na stanje leta 1929. Tudi izposojila zadrug so se močno zmanjšala, nasproti l. 1929 skoraj za 12 milijonov Din. Deleži se dvigajo počasi, toda stalno, ravno tako rezerve. Vkljub temu pa je razmerje lastnega premoženja (deležev in rezerv) do tujih obratnih sredstev še vedno nepovoljno.

Kmečka zaščita.

1. **Podružnica PAB** je bila osnovana v Ljubljani pod firmo: Privilegovana agrarna banka, a. d. filijala v Ljubljani. Podružnica je bila vpisana v trgovinski register dne 17. decembra 1936. Za podpisovanje firme ljubljanske podružnice so upravičeni: upravnik dr. Vekoslav

Povh, tajnik Ivan Burja in knjigovodja Ivan Jošt. Za pravnoveljavnost podpisa zadostuje podpis dveh upravičenih, od katerih pa mora biti eden vedno upravnik podružnice.

2. **Proglas dolžnikom.** Dne 31. decembra 1936 je izdala banka proglas, v

katerem poziva one dolžnike, ki doslej še niso plačali anuitet za svoje dolgove, da ji takoj pošljejo anuitete in sicer:

a) po obračunu upniške ustanove, če so poziv za plačilo že sprejeli;

b) če poziva in obračuna še niso sprejeli, morajo dolžniki, katerih skupni dolg denarnim zavodom prekaša znesek 25.000.— Din, poslati vsoto, ki odgovarja eni desetini njih današnjega dolga; oni dolžniki, katerih skupni dolg denarnim zavodom ne prekaša vsote 25.000.— Din, morajo poslati znesek, ki odgovarja desetemu delu na polovico zmanjšane dolga.

Ljubljanska podružnica PAB je odprla svoj račun pri podružnici Poštne hranilnice v Ljubljani. Številka tega računa je 10.250. Dolžniki v Sloveniji plačujejo svoje anuitete na ta čekovni račun. Na hrbtu vplačilnice morajo označiti: ime in priimek dolžnika (in očetovo ime), kraj bivanja s hišno številko, okraj kakor tudi naziv in sedež upniške ustanove. Poštna potrdila morajo dolžniki shraniti kot dokaz o izvršenem vplačilu. Denar naj dolžniki pošiljajo v zaokroženih zneskih, t. j. v celih dinarjih, ne v parah. Ko prejme banka od njihovih upnikov potrebne podatke in obračune in ko bo izvršila zmanjšanje po uredbi, bo banka končno obračunala anuitete. Če bo vsota, poslana na račun prve anuitete, večja od stalne anuitete (letni obrok z obrestmi vred), bo banka presežek povrnila dolžniku ali pa ga porabila za odplačilo naslednje anuitete. Če bo poslana anuiteta manjša, bo banka pozvala dolžnika, da plača ugotovljeno razliko.

Banka dalje opozarja, da se anuitete ne polagajo kot sodni depoziti, niti naj jih dolžniki ne plačajo pri davčnih

upravah ali pri svojih, prejšnjih upnikih, ker se bo po pravilniku smatralo, da so anuitete plačali samo oni dolžniki, ki so denar poslali neposredno banki, odnosno njenim podružnicam.

Proti dolžnikom, ki ne bodo tako postopali, dobi banka pravico, da zahteva plačilo vsega prevzetega dolga izvršilnim potom po davčnih oblasteh. Ta grožnja banke ni utemeljena niti v uredbi niti v pravilniku. Po čl. 31 uredbe izterjajo davčne uprave, ako dolžnik ne plača letnega obroka pravočasno, takoj z izvršbo po določbah drugega odstavka čl. 48, t. j. davčna uprava opravi najprej izvršbo na dolžnikove premičnine; šele če ne da izvršba nobenega ali da le nezadosten uspeh, zahteva davčna uprava pri pristojnem sodišču prodajo dolžnikovih nepremičnin. Banka more torej izvršiti izvršbo le za posamezen, nepravočasno plačani obrok, ne pa za celo vsoto dolga.

5. Denarni zavodi morajo izročiti kmete-dolžnike PAB. Mnogi dolžniki nočejo nikakor postati namesto dolžnikov denarnih zavodov dolžniki Privilegirane agrarne banke. Toda uredba jasno določa, da morajo denarni zavodi izročiti vse kmečke dolžnike Privilegirani agrarni banki. Tudi če dolžnik zahteva od svojega dosedanjega upnika — denarnega zavoda, da ga ne izroči Privilegirani agrarni banki, ga mora denarni zavod kljub temu izročiti. Kajti zgodi se lahko, da se dolžnik pozneje premisli in pride z odškodninskim zahtevkom, da ga kljub predpisom uredbe denarni zavod ni izročil Privilegirani agrarni banki in da zaradi tega ni bil deležen 50% znižanja.

Pač pa se dolžniki lahko izognejo oddaji Privilegirani agrarni banki na ta

način, da dolg plačajo takoj bodisi s hranilno knjižico, bodisi v gotovini. Potem ga seveda ni več treba izročiti Privilegirani agrarni banki, ker pač ni več dolžnik in tudi zavod nima zadolžnice, ki mu jo je moral ob plačilu vrniti. Kdor torej noče pod Privilegirano agrarno banko, pa zahteva, da ga denarni zavodi ne izroče banki, se te obveznosti ne more znebiti drugače kot s popolnim plačilom svojega dolga.

Da denarni zavodi izroče kmečke dolžnike Privilegirani agrarni banki, so interesirani tudi poroki. Že zaradi porokov morajo denarni zavodi izročiti dolžnike, sicer bi mogli poroki staviti v primeru, da bi denarni zavod od njih zahteval plačilo, ugovor, da ne plačajo, ker bi bil moral biti dolžnik izročen Privilegirani agrarni banki, dolg mu biti znižan in bi bil tam preostalo polovico dolga v 12 letih poravnal.

4. Uredba velja tudi za tuje državljane - dvolastnike. Privilegirana agrarna banka je sporočila, da veljajo predpisi uredbe o likvidaciji kmečkih dolgov tudi za tuje državljane-dvolastnike, namreč za one tuje državljane, ki stanujejo na področju naše države in imajo en del posestva v sosedni državi. Predpisi uredbe se nanašajo le na tiste njihove dolgove, za katere so pogodbe sklenjene na podstavi našega domačega prava.

5. Združeni dolg je treba deliti. Pri nekem dolžniku je neka zadruga dovolila že po uveljavljanju prve uredbe o zaščiti kmeta novo posojilo, poleg tega pa je bil še na starem dolžan. Pri obračunu je treba združeni dolg deliti v dva dela, t. j. na staro posojilo z vsemi neplačanimi obrestmi in stroški, ter na novo posojilo, ki pa ne pride pod za-

ščito in ga zadrži denarni zavod. Podobnih primerov bo gotovo veliko.

Deliti pa je treba tudi vsa stara posojila iz več zadolžnic, ki so se n. pr. vodila na enem računu. Sploh je treba za vsako posojilo posebej paziti in ne oddajati skupno vseh posojil enega dolžnika.

6. Potrdilo občine. Če dolžnik, o katerem je denarnemu zavodu znano, da je kmet, kljub pozivu ne prinese potrdila občine, da je kmet, tedaj si mora denarni zavod preskrbeti sam tako potrdilo od občine, ker določa uredba v čl. 2., odst. 8.: »Da se izda potrdilo, sme zahtevati razen dolžnika tudi vsak interesent.« Za izročitev ni merodajno, ali je dolžnik prinesel potrdilo ali ne, temveč je za izročitev dolžnika Privilegirani agrarni banki merodajno le, ali je kmet ali ne. Če je denarnemu zavodu znano, da je dolžnik kmet, mora denarni zavod sam zahtevati potrdilo od občine.

7. Pravdni in eksekucijski stroški. K čl. 4., odst. 2. uredbe o likvidaciji kmečkih dolgov je izdal pravosodni minister avtentično tolmačenje: »Dolžnik ni dolžan povrniti upniku stroškov postopanja po zakonu o izvršbah in o zavarovanju, po konkurznem zakonu in po zakonu o prisilni poravnavi izven konkurza, ki so nastali pri kmečkih dolžnikih v času od 20. aprila 1932 do 25. septembra 1936, kakor tudi ni dolžan povrniti pravnih stroškov, nastalih v tej dobi. Izjema velja samo v naslednjih dveh primerih: Dolžnik mora povrniti upniku pravomočno prisojene sodne stroške v pravih o obstoju, višini in prirodi kmečkega dolga, nastale v času od 20. aprila 1932 do 25. septembra 1936. Znesek teh pravnih stroškov se bo prištel glavnici.

Toda kmet ni dolžan plačati niti teh stroškov, ako s svojim postopanjem ni dal povoda za tožbo in ako je takoj na prvem naroku priznal upnikovo terjatev. Dolžnik-kmet mora upniku povrniti tudi izdatke za takse, za izvršene proteste in registracijo kmečkih menic. Tozadevni stroški se pribijejo glavnici. Na zahtevo ene ali druge stranke odloča o teh vprašanjih sodišče v izvenspornem postopanju.

8. Davčna osnova. Na vprašanje, kaj tvori davčno osnovo za odmero davkov pri obrtnikih, ki so pavšalno obdavčeni, je dravska finančna direkcija odgovo-

rila, da je pri pavšalni pridobnini smatrati, da znaša davek 8% od davčne osnove. Pavšalni pridobnini 120 Din odgovarja torej davčna osnova 1.500 Din, pavšalni pridobnini 160 Din pa davčna osnova 2.000 Din.

9. Izdajanje potrdil o višini davkov. Z razpisom od 27. novembra 1936 je bila finančna direkcija davčnim upravam začasno zabranila izdajati potrdila o višini davčnih osnov. Ta razpis je finančna direkcija preklicala z razpisom od 14. decembra 1936, št. 5.166/4 in izdala davčnim upravam podrobna navodila za izvajanje potrdil.

Konjunktura drugod in pri nas.

Ob zaključku vsakega leta pregledajo gospodarstveniki razvoj v preteklem letu in na podlagi dobljenih rezultatov delajo prognoze za razvoj gospodarstva v bližnji bodočnosti.

O lanskem letu trdijo poročila, da je imelo dobro konjunkturo. Vesti iz največjih in najvažnejših držav so ugodne. V Zedinjenih državah je gospodarsko življenje v živahnem razmahu. Kmetje dobivajo za svoje pridelke visoke cene, tovarne so zaposlene, trgovina cvete, obrt se popravlja. Slična poročila prihajajo iz Anglije, kjer se brezposelnost zmanjšuje, tovarne imajo naročila za dolgo dobo naprej. Tožbe so potihnile tudi v deželah nekdanjega zlatega bloka (v Franciji, Belgiji, na Nizozemskem in v Švici). Tudi v Nemčiji pada brezposelnost, konsum se dviga, produkcija narašča. Istotako se je znatno popravil položaj v Italiji. Na splošno se more trditi, da se je lanski gospodarski položaj zelo

popravit in da so skoro povsod imeli dobro konjunkturo.

Bolj kakor razmere drugod nas morajo zanimati naše domače razmere. Ali imamo tudi pri nas boljšo konjunkturo ali bo treba še čakati na njo? Je nekaj razlogov za to, da se more trditi, da se je konjunktura tudi pri nas popravila, so pa tudi razlogi, iz katerih bi se dalo sklepati, da bomo morali na konjunkturo še čakati.

Lani so bila javna dela pri nas v precejšnjem razmahu. Letina je bila na splošno zadovoljiva. Cene so se začele popravljati, promet raste, zaposlenost se dviga, dohodki se polagoma večajo, zunanja trgovina narašča, na borzah se opaža živahnejši promet, izvoz kaže znaten napredek in tudi javne finance so se izboljšale. Najbolj značilen med temi pojavi je gotovo razvoj naše zunanje trgovine. Naša država izvaža predvsem deželne pridelke in industrijske surovi-

ne in polizdelke. Interes na tem izvozu imajo zlasti naši kmetje, pa tudi industrijski delavci. Od našega izvoza zavisi v veliki meri blagostanje najširših narodovih plasti. Nič manj ni upoštevati dejstva, da so svetovne cene naših izvoznih predmetov za vsako izprembo v gospodarskem razvoju zelo občutljive, bolj občutljive kakor katerokoli drugo blago. V krizi hitro padajo, v konjunkturi hitro rastejo. Tako tudi sedaj svetovne cene naših najpomembnejših izvoznih predmetov gredo že nekaj časa skokoma navzgor. Vse to bi dajalo nado za boljšo bližnjo bodočnost.

Vendar je pa na drugi strani nekaj dejstev, iz katerih bi se dalo sklepati, da ho konjunktura močno ovirana ali celo morda prezgodaj in nenadoma uničena. Naš kreditni sistem ni več živ organizem. Uničila ga je svoječasna sanjava teorija o neki zlati veljavi in o stabilnosti valute. Merodajni faktorji so se krčevito držali te teorije, čeprav je kupna moč dinarja rastla, devizni tečaj pa je padel in je gospodarski razvoj na ta način sam po sebi neprestano dokazoval zmožnost tega naziranja. Navzlic temu pa na žalost ta teorija prevladuje tudi še sedaj, čeprav zlate valute v starem pomenu besede sedaj sploh ni nikjer več na svetu in je valuta postala le sredstvo za reguliranje cen v posameznih državah. Ker so pa ti zmotni nazori kljub temu še danes merodajni, moramo z njimi računati in dosledno tudi sklepati, da ne bo prišlo do znatnega oživiljenja našega kreditnega sistema. Brez živega kreditnega organizma si pa prave konjunktore ne moremo predstavljati in zato bo naša konjunktura, kolikor je sploh bo, pomanjkljiva in nestalna. Mnogo nam škoduje na vseh gospo-

darskih področjih, da naš državni kredit v inozemstvu še vedno ni urejen. Istotako škoduje naši državi neurejenost v pogledu merodajnih činiteljev na smerne naše zunanje trgovine. Tudi ni nobene prave smotrenosti. Samo dvojno stremljenje je opazljivo: povečati izvoz v dežele s tako zvano zlato valuto, poleg tega pa še tako porazdeliti izvoz, da ne pridemo v preveliko odvisnost od onih tržišč, kjer po splošnem mnenju ni pričakovati mirnega in stalnega gospodarskega razvoja. Obe stremljenji sta dobri, toda uveljavljamo ju brez pravega načrta, kakor pač nanese slučaj. Prezreti se dalje ne sme nevarnost, ki preti naši zunanji trgovini in naši konjunkturi od tod, da so nekateri naši trgi strogo avtarkična gospodarstva. Oni odločuje le eno centralno mesto, kje, koliko, kdaj, kako dolgo in kako se bo kupovalo. To centralno mesto dela po načrtu za dolga leta in upošteva pri svojih odločitvah ne samo gospodarske, ampak tudi politične momente. Semkaj spadajo naše trgovske zveze z Italijo in Nemčijo. Nevarnost tiči v tem, da bi utegnili avtarkično urejena gospodarstva svojo nakupno taktiko izpremeniti in se obrniti drugam. Tako bi lahko glede posameznih izvoznih predmetov nenadoma nastopila kriza.

Pri trgovskih zvezah z avtarkijo nastane še druga opasnost, ki je morda še večja. Avtarkična gospodarstva kupujejo blago v ogromnih množinah, kakršnih privatna trgovina ne zmore. Ko se pojavijo kot kupci, poženejo mednarodne cene navzgor. Lahko se pa zgodi tudi nasprotno: taka gospodarstva prenehajo nenadoma kupovati in takrat začno cene hitro padati in konjunktore je konec. Tako so avtarkije že same po sebi ve-

lika nevarnost za miren gospodarski razvoj. S svojim obsežnim povpraševanjem bistveno vplivajo na svetovne cene, dočim je bilo pri prejšnjem sistemu mednarodne trgovine skoraj nemogoče, da bi se vsi reflektanti ali vsi ponudniki javili ob istem času. Zato je treba računati z možnostjo in verjetnostjo, da bo konjunktura hitro konec, ko bo pri-

šel čas za to in da ne bo hirala počasi kakor smo bili navajeni dosedaj. Kakor hitro bodo avtarktična gospodarstva napolnila svoje zaloge, uredila svojo produkcijo za mirne in vojne čase in zadostila potrebam oboroževanja, bodo izginila z mednarodnih tržišč ter s tem povzročila padec cen in poslabšanje konjunktura.

Kmetijsko združništvo na Luksenburškem.

Luksenburg je majhna država, nje-no kmetijsko združništvo je pa zelo razvito in kaže neke posebnosti v svojem razvoju.

Po statistiki za l. 1934 je obstojalo 424 krajevnih nabavnih društev s 17.190 člani, 254 mlekarških zadrug z 11.000 člani, 72 živinorejskih zadrug z 2.050 člani, 65 zavarovalnih zadrug za govejo živino z 2.054 člani, 40 vinarskih zadrug s 757 člani, 54 sadjarskih zadrug, 12 obnovitvenih sindikatov, 10 zadrug za prodajo sadja, 9 združnih mlatilnic, 7 združnih žrebčarn, 5 kletarskih zadrug, 2 zadrugi za izdelovanje špirta in 1 zadruga za zavarovanje konj. Rajfajzenskih posojilnic je bilo 56 s 6.321 člani.

Značilna posebnost v luksenburškem kmetijskem združnem gibanju obstoji v tem, da vodilnega mesta ne zavzamejo kreditne zadruge kakor navadno po drugih deželah, ampak nabavne zadruge. Početki nabavnega združništva sedajo daleč nazaj, kajti prve take zadruge so bile osnovane kmalu po letu 1870. Krajevne kreditne zadruge so vse novejšega datuma, toda njihov razvoj je bil precej hiter. Leta 1926 je obstojalo šele 15 kreditnih zadrug s 625

člani in 5.402.586 frankov prometa, ob koncu leta 1934 pa jih je bilo že 56 s 6.321 člani in s prometom 82.875.178 fr.

Delovanje krajevnih nabavnih zadrug obsega poglobitno sledeče panoge: 1. Zadruge dajejo svojim članom strokovni pouk in strokovne nasvete. 2. Oskrbujejo skupno nabavo krmil in gnojil, semenja, orodja in drugih potrebščin, ki se rabijo v kmetijskem obratu. 3. V manjši meri oskrbujejo prodajo kmetijskih pridelkov. 4. Služijo obenem članom kot strojne zadruge. Kako močno so razširjene te zadruge, se vidi najbolj iz tega, da je na Luksenburškem samo 126 občin, nabavnih zadrug pa 424, tako da ima vsaka občina več takih zadrug in se skoraj lahko reče, da ni nobene vasi brez lastne zadruga. Na Luksenburškem je kakih 15.000 do 16.000 kmetijskih gospodarstev, nabavne zadruge pa štejejo 17.190 članov, iz česar sledi, da so v zadrugah včlanjeni vsi kmetje in poleg tega še nekaj drugih oseb, ki izvršujejo kmetijsko delo v postranskem poklicu.

Poleg nabavnih zadrug ima deželica gosto mrežo mlekarških zadrug, tako da se lahko trdi, da jih je sedaj popolnoma

zadosti. Nove mlekerske zadruga se več ne ustanavljajo. Pač pa se bavijo z načrtom, da bi nekatere mlekerske zadruge izpremenili v posnemalne postaje, ki bodo dobljeno smetano oddajale centralam za izdelavo masla, ki jih bo treba šele osnovati. Mlekerske zadruga imajo skoraj monopol v izdelavi masla. Pri skupni letni produkciji 2.590.000 kg masla odpade na združne mlekarne 2 milijona 510.000 kg. Marsikje se mlekerske zadruga bavijo tudi z zbiranjem in vnovčevanjem jajc. Mlekerske zadruga podpirajo v njihovem delovanju zadruge za zavarovanje goveje živine in živinorejske zadruga.

Med drugimi vrstami kmetijskih zadrug, ki izkazujejo neko posebnost in ki so tudi zelo razširjene, je omeniti vinarske zadruga, sadjarske zadruga in melioracijske zadruga.

Med vinarskimi zadrugami se dado razlikovati trije tipi. 1. Vinarske krajevne zadruga, ki so osnovane in organizirane po zgledu nabavnih zadrug in katerih udejstvovanje je enako: njih poslovanje obstoji v tem, da dajejo strokovni pouk in strokovne nasvete, da skupno nabavljajo kmetijske potrebščine in da nabavljajo stroje in orodje za skupno porabo. 2. Kletarske zadruga, ki so jih začeli snovati šele pred malo leti po priporočilu državnih oblasti in s pomočjo javnih kreditnih zavodov. Njikhov namen je, da pridelek grozdja svojih članov skupno predelujejo in vino združno prodajajo, pri čemer si prizadevajo izboljšati kvaliteto. 3. Obnovitveni sindikati, ki imajo namen, skrbeti za obnovo vinogradov na podlagi, ki ni dostopna trtni uši in dalje skrbeti za temeljito preureditev v načinu ob-

delovanja vinogradov. Pri zadrugah za prodajo in vnovčevanje sadja je vpeljana stroga dolžnost, da morajo člani oddajati blago samo zadrugi. Poleg teh zadrug obstoji nekaj sadjerejskih zadrug, ki jim je namen, gojiti, pospeševati in razširiti sadjerejo. Za doseg tega namena imajo nastavljene posebne sadjarje, skupno naročajo sadjarske potrebščine in nabavljajo za skupno porabo sadjarske stroje in orodje.

Slika, ki jo nudi luksemburško kmetijsko združništvo, bi bila nepopolna, ako ne bi omenili melioracijskih sindikatov, ki so se začeli širiti že pred kakimi 50 leti. Posli, ki jih izvršujejo te zadruga, so: zavarovanje vodnih tokov, očiščevanje, poglobljanje in uravnavanje vodnih tokov, kakor tudi namakovalnih in odvajalnih jarkov; osuševanje močvirij; zboljševanje močvirnih in nezdravih zemljišč, drenaže, zboljšanje poljskih potov, vsako drugo zboljšanje kulture, ki spada v skupne interese. Melioracijski sindikati so ali svobodni ali avtorizirani. Svobodni sindikati združujejo le prostovoljne člane in se snujejo brez posredovanja državne uprave. Avtorizirane sindikate snujejo pravna oblastva, bodisi po lastni iniciativi, bodisi po predlogu interesentov. V teh združbah so nekateri člani prisiljeni k članstvu. Posebna značilnost melioracijskih sindikatov je, da jim je usojeno le kratko življenje. Njihovo delovanje je strogo omejeno na posamezne natančno opisane slučaje. K tem prihaja še ozko sodelovanje z javno upravo. Delovanje teh zadruga je bilo zelo blagodejno. V vaškem življenju igrajo melioracijski sindikati pomembno vlogo.

Zvezine objave.

Dolžnosti zadrug po občnem zboru.
Po občnem zboru morajo zadruge napraviti sledeče vloge:

1. Zadrugni zvezi kot revizijski oblasti je treba poslati celoten prepis zapisnika o občnem zboru in dva izvoda rač. zaključka za preteklo upravno leto. Zadruge prosimo, da naj to svojo dolžnost izvrše takoj, da ne bo treba članic opominjati. Članice, ki spadajo v okoliš okrožnih sodišč v Celju in Mariboru, naj poleg tega pošljejo tudi našemu oddelku v Mariboru po en izvod računskega zaključka.

Članicam se priporoča, naj svoje računске zaključke, preden jih predložijo občnemu zboru v odobrenje, pošljejo v pregled Zvezini pisarni v Ljubljani oziroma v Mariboru.

2. Kraljevski banski upravi dravske banovine v Ljubljani je potom sreskega načelstva predložiti en izvod računskega zaključka, na katerem naj se na prvi strani zgoraj pod robom napiše pripomba, na katerem občnem zboru je bil računski zaključek odobren. (Za zadruge na Hrvatskem ta dolžnost ne obstoji. Pač pa morajo hrvatske zadruge v krajih, kjer velja hrvatski zadrugni zakon, vsako leto po občnem zboru predložiti trgovskemu sodišču zapisnik o skupščini in odobreni računski zaključek.)

3. Finančni direkciji, oddelek za neposredne davke, se mora poslati računski zaključek v dveh izvodih (čl. 105 pravilnika za izvrševanje o neposrednih davkih) in prepis zapisnika o občnem zboru; vendar ni treba predložiti celotnega prepisa, ampak se lahko ta prepis pošlje le v izvlečku v onih točkah, ki se nanašajo na odobritev računskega za-

ključka in na sklep o uporabi, oziroma razdelitvi čistega dobička. Pripomniti je, da morajo te spise predložiti davčni oblasti vse zadruge brez izjeme, torej tudi one, ki so proste družbenega davka, da more davčna oblast kontrolirati, če so se trajno izpolnjevali pogoji, pod katerimi se priznava davčna prostost.

Zadruge, ki niso oproščene družbenega davka, opozarjamo, da je treba v 5 mesecih po preteku poslovnega leta, najkasneje pa v 15 dneh po občnem zboru vložiti prijavo za odmero družbenega davka.

4. Pristojnemu trgovskemu sodišču se mora poslati predlog za vpis novih članov načelstva, oziroma za izbris izstopivših odbornikov ter za vpis premembe pravil, to pa seveda le tedaj, ako se je zgodila v sestavi načelstva, oziroma pravil kaka izprememba.

Gospodarstvo.

Mlekarsko šolo v Škofji Loki prevzame država. V državnem proračunu za l. 1937/38 stoji postavka skoro 300.000 dinarjev za osebne in stvarne izdatke mlekarske šole v Škofji Loki. Ta šola je bila doslej banovinska.

Svetovna produkcija železa in jekla. Za zanesljivo merilo o gospodarski konjunkturi velja produkcija železa in jekla. Če se upošteva svetovna produkcija jekla v letih 1935 in 1936, potem bi se moglo trditi, da se gospodarski položaj znatno popravlja. Lani je produkcija jekla narastla od 99.7 milijonov ton v l. 1935 na 123.7 milijonov ton in je s tem presegla najvišje stanje v l. 1929 za 1.3%. Nekoliko bolj počasi narašča produkcija surovega železa, ki je narastla od 74.2 na 91 milijonov ton.

Davki in takse.

1. **Davek na poslovni promet** je treba plačati v teku 30 dni po preteku vsakega trimesečja, torej za januar, februar in marec 1936 do konca aprila 1936 i. t. d.

2. **Uslužbenski davek.** Delodajalci so dolžni od uslužbencev pobrane zneske odpremiti davčni upravi najkasneje 15. dan po preteku minulega meseca. Oni delodajalci, ki plačujejo uslužbenski davek v davčnih znamkah, ki jih prilepijo v davčno knjižico, morajo te knjižice tekom januarja 1937 predložiti na vpogled davčni upravi.

3. **Za »Bednostni sklad«** morajo službodajalci od 1. julija 1935 naprej odpremljati davčni upravi v gotovini z dvojnimi seznamom $1\frac{1}{2}\%$ od zaslužkov, oziroma od mezd svojih uslužbencev in delavcev.

4. **Davku na samce** so zavezani vsi neoženjeni in vdovci brez zakonskih otrok, ki stanujejo v mestih ali pa v takih krajih, kjer ima svoj sedež sresko načelstvo in ki so pred 1. januarjem 1931 izpolnili 50. leto starosti in tega dne še niso izpolnili 60. leta ter imajo nad 2500 Din mesečnih dohodkov. Davek znaša za moške od 30. do 35. leta 50%, od 35 do 40 let 40%, od 40 do 50 let 25%, od 50 do 60 let 10% direktnih davkov. Vsi delodajalci morajo takim uslužbencem odtrgovati ta davek skupno z uslužbenskim davkom. Odtegnjene zneske morajo odvesti davčnim upravam v gotovini in ne z davčnimi znamkami. V ostalem veljajo za ta davek iste odredbe, kakor za uslužbenski davek.

5. **Davek za rente** morajo zadruga, ki so ga dolžne plačati, poravnati najkasneje v 45 dneh po preteku vsakega polletja, torej za drugo polovico lanskega leta najkasneje do 15. februarja, za prvo polovico l. 1937 pa do 15. avgusta 1937. One posojilnice, ki so oproščene družbenega davka, plačajo rentni davek v izmeri 3% od izplačanih in kapitalizovanih obresti hranilnih vlog in vlog v tekočem računu, druge posojilnice ga plačujejo v izmeri 6%.

6. **Ostali neposredni davki** dospelajo v plačilo v 4 enakih letnih obrokih 1. januarja, 1. aprila, 1. julija in 1. oktobra ter se morajo plačati najkasneje do 15. prihodnjega meseca po dospelosti. Kdor bi do tega dne ne plačal zapadlega obroka, se mu od neplačane vsote zaračunajo 6% zamudne obresti in se izterja neplačani davek z obrestmi vred prisilno.

Od tega pravila obstoji izjema na zemljiški davek, ki se mora plačevati v dveh enakih letnih obrokih najkasneje do 15. avgusta in do 1. novembra.

Dokler se ne izvrši nova odmera za leto 1937, se plačujejo neposredni davki po predpisih za leto 1936.

7. **Dopolnilna prenosna taksa.** Po tar. post. 12 pripomba 12 taksne tarife, je teba dopolnilno prenosno takso, če ne presega 500 Din letno, plačati v celotnem iznosu do 31. januarja. Ako taksa presega 500 Din letno, se plačuje v trimesečnih obrokih vnaprej in sicer prvi obrok do 31. januarja, drugi od 1. do 15. aprila, tretji od 1. do 15. julija in četrti od 1. do 15. oktobra.

Gospodarska zveza v Ljubljani notira naslednje cene: Tomaževa žlindra baza 18% Din 134.—; rudninski superfosfat v vrečah po 50 in po 100 kg à Din 98.—; kalijeva sol po 100 kg Din 156.—; kostni superfosfat Din 118; apneni dušik v pločevinastih bobnih Din 200.—; apneni dušik v papirnatih vrečah Din 185.—; kostna moka Din 100.—; nitrofoskal v vrečah Din 143.—; klajno apno Din 275.—; lanene tropine Din 2.—; modra galica Din 5.10; žveplo Din 3.—. Pri vagonem odjemu se cene za gnojila in cement znatno znižajo na franco vsaka postaja. Mlatilnice s tresali in reto Din 4.100.—; slamoreznice Din 1.700—2.000; čistilnik 10 sit 1.500 Din; plugi Lesce Din 880—995; reporeznica M. R. Din 550; trijerji Din 2.000 do 3.500; mlatilnice na ročni pogon Din 2.200; robkači Din 900; sadni mlini Din 1.400—1.700; brzoparilniki Din 1.050 do 2.800; kosilni stroji Din 2.000; travniške brane z zvezdnatimi členki 900 Din; travniške brane z jeklenimi špicami Din 800; patent motike »Rapp« Din 70.—. Nitrofoskal, apneni dušik pri najmanjšem odjemu 5000 kg franko vsaka postaja. Modra galica pri vagonem odjemu po konkurenčni ceni.

Manufakturo vseh vrst po ugodnih cenah tudi proti plačilu s hranilnimi knjižicami članic »Zadružne zveze« nudi Oblačilnica za Slovenijo v hiši Gospodarske zveze.

